

MADAGASKAR, EN OVERSIKT — ET PROGRAM

AV MISJONSPREST FRIDTJOV BIRKELI

I.

En fransk forsker-misjonær, H. Russillon, har kalt sitt hovedverk om Madagaskar: «Un petit continent». Med denne tittel har Russillon ikke prestert noen overdrivelse. Den er tvertimot mer i overensstemmelse med virkeligheten enn man til vanlig er klar over. Geografisk betraktes riktignok Madagaskar som en afrikansk øy, fordi den ligger forholdsvis nær det afrikanske kontinent. Men beliggenheten er nær sagt det eneste som berettiger den gjengse tale om Madagaskar som del av Afrika. På det ene område etter det annet er det forskjellen mellom Afrika og Madagaskar som er mest iøynefallende.

Plantegeografisk er det selvfølgelig meget som Afrika og Madagaskar har felles. Men Madagaskar utmerker seg ved en rekke blomsterarter og tresorter som man leter forgjeves etter overalt ellers på kloden. Det er nok her å nevne den uendelig vakre vifteformige palme *ravenala madagascariensis*, øyas pryd. Det eneste sted i verden hvor man finner en meget liten slektning av denne palmesort er ikke i Afrika, men i — Brasil!

Dyregeografisk er forskjellen mellom Afrika og Madagaskar enda større. Alt det afrikanske storviltet eksisterer ikke på Madagaskar, der er skogens største dyr — villsvinet. Men så har man til gjengjeld dyreslekter som heller ikke finnes noe annet sted på jorden, i første rekke de dyr som populært kalles halvaper (*Lemuridae* indri, sifaka, aye-aye).

Og *etnografisk* er forskjellen helt opplagt: det madagassiske folk er ikke et afrikansk folk. Det negroide innslag som særlig merkes

langs vestkysten, er for svakt til å bli en hoveddominant i folket. De fleste av afrikansk ætt er forhenværende slaver samlet i sin egen stamme. Den arabiske innflytelse er faktisk større. Når de rike arkeologiske funn som ble gjort under siste krig blir nærmere bearbeidet, vil de sannsynligvis — sammen med de madagassiske håndskrifter skrevet med arabiske skrifttegn — åpenbare et interessant kapitel om arabisk innflytelse på Madagaskar. Den madagassiske urbefolkning som det finnes spor etter, er fremdeles en uløst gåte. Men den alt overveiende del av det folket som i dag bor på øya, stammer fra den østasiatiske øyverden, idet man regner med flere innvandringer i forskjellige epoker. Det nåværende madagassiske språk er i hele sin struktur et indonesisk språk. Etnografisk er altså Madagaskar faktisk mer Asia enn Afrika. Men på grunn av beliggenheten har denne indonesiske befolkning — foruten en del påvirkning nordfra og vestfra — i århundrer levd sitt eget liv der ute i det Indiske oseaen. Den spesifikt madagassiske livsinnstilling kommer klart til syne i de tusener av ordspråk. Og hva det har av kultur, bærer også preg av nasjonal egenart, det gjelder musikken, den bildende kunst og litt litteratur. Jeg er overbevist om at et bredt anlagt sammenlignende kulturstudium ikke bare vil kunne påvise forskjellige strømminger av innflytelse utenfra, men også avdekke en rekke særmadagassiske former og foreteelser. Madagaskar er altså hverken Asia eller Afrika. Det er virkelig i forholdenes medfør «un petit continent».

Den her skisserte kulturbakgrunn for Madagaskar er på ingen måte misjonen uvedkommende. Tvertimot, jo mer misjonen anstrenger seg for å trenge inn i et folks sjel, desto bedre. Allerede fra starten av har derfor den norske misjon på Madagaskar forsøkt å stikke fingøren i jorden for å finne ut hvor den er. Det vil her føre for langt å nevne navnene på alle de norske misjonærer som i årenes løp sammen med franske og engelske vitenskapsmenn har tatt del i dette studium. Det kjente tidsskrift «*Antananarivo Annual*», som var øyas vitenskapelige forum i det forrige århundre, har en mengde bidrag fra norske penner. Og i dette århundre har øyas vitenskapselskap, «*Academie Malgache*», også offentliggjort en anselig rekke av avhandlinger skrevet av norske misjonærer. Disse studier er på ingen måte avsluttet. Misjonen er i høyeste grad

interessert i å få avdekket stadig mer av det madagassiske særkjenne både antropologisk, religionshistorisk og psykologisk for sitt eget virke. Den er også meget interessert i en bredt anlagt sammenligning med forholdene i den østasiatiske øyverden, særlig Borneo, Sumatra og Java. En konfrontasjon med bantukulturen har også sin betydning for å kunne lodde stadig dypere i det madagassiske folks liv. Det tales i dag meget om vitenskapelige laboratorier for å nå videre fram på de forskjellige livsområder. Misjonen trenger også sitt vitenskapelige laboratorium for blant annet å studere de her nevnte ting. Den hittil så rike vitenskapelige tradisjon på Madagaskar er altså ingen luksus, men tvertimot en nødvendighet for et sunt misjonsarbeid. Som eksempel turde det være nok å nevne den betydning Lars Dahles folkloristiske, religionshistoriske og filologiske studier hadde for hans enestående innsats i arbeidet med bibeloversettelsen. Og nettopp i disse brytningstider vi nå gjennomlever på Madagaskar, har et slikt misjonens vitenskapelige laboratorium en særskilt viktig oppgave å løse.

Imidlertid har den omstendighet at Madagaskar er en særskilt enhet etnografisk sett, også *direkte* betydning for misjonsgeografien. Er Madagaskar hverken Asia eller Afrika, så sier det seg selv at et studium av det afrikanske eller asiatiske misjonsmiljø ikke uten videre kan appliseres på Madagaskar. Vi har ikke på denne øy den afrikanske urskog med ca. 800 sekter. Heller ikke har vi problemstillingen slik den forekommer i China og India. De nærmeste misjonsparalleller er sannsynligvis igjen Sumatra, Java og Borneo. En systematisk sammenligning av misjonsarbeidet på disse øyer og på Madagaskar, vil være en særs interessant oppgave. Men vi mangler enda det mest elementære: en misjonsteoretisk analyse av de usedvanlig rike arbeidsresultater misjonen kan oppvise på Madagaskar. De senere års faglitteratur på engelsk, som jo er verdensmisjonens språk, er sørgelig fattig på stoff fra Madagaskar. Det gjelder Jerusalemsmøtets litteratur. Det gjelder Tambaram-litteraturen.¹⁾ Det gjelder også den nyeste litteraturen, som f. eks. siste bok av Merle Davis: «New buildings on old foundations». Denne kjente og erfarne misjonsforfatter, som nettopp arbeider med syntesen og som ville ha funnet mange verdifulle synspunkter fra Madagaskars misjonshistorie, øser stoff fra alle verdens kanter

unntagen nettopp Madagaskar. Dette felt kjenner han ikke, og det er dog et av verdensmisjonens rikeste. Han har et lengre avsnitt hvor han skildrer en rekke av de mest fremtredende misjonskirker som har hatt særlig hell med å bygge opp den økonomiske selvhjelp.²⁾ Madagaskar er ikke med. Men feilen her faller først og fremst på Madagaskarmisjonærene, som har publisert så altfor lite på engelsk eller fransk fra øyas kirke- og misjonsliv. Det aller meste av misjonslitteratur om Madagaskar i nyere tid er på norsk, og den har til og med hatt en eiendommelig evne til å holde seg innenfor Norges grenser. En unntagelse må vel «Nordisk Missions-tidsskrift» i Danmark sies å være. I svensk misjonslitteratur er Nordens største misjonskirke forbausende lite kjent og omtalt. Alt det her nevnte er symptomatisk for situasjonen. Madagaskar «is not in the picture». Verdensmisjonens faglitteratur på engelsk har med andre ord krav på en systematisk misjonsteoretisk fremstilling av både gode og dårlige resultater av misjonsarbeidet fra begynnelsen og inntil i dag på det *særfelt* som vi har sett øya representerer.

II.

La oss før vi går videre rekapitulere enkelte historiske kjensgjerninger.

Meget er skjedd siden de første engelske misjonærer steg i land på Madagaskar i 1818 og skrev det første bevegede kapitel av en dramatisk saga. Før forfølgelsestiden satte inn, kom de heldigvis så langt at bibelen kunne gjøre sin stille gjerning på madagassisk. Før misjonærene selv måtte forlate landet. Forfølgelsestiden ga landet ca. 100 kristne martyrer, et øket antall kristne og et innfødt pastorat.

Det er vel kjent at den norske misjon først kom til Madagaskar etter at den reaksjonære forfølgelsestiden var over. Man satte inn med en veldig kraft. Før 10 år var gått, hadde man ikke mindre enn 21 mannlige misjonærer i arbeid. Begynnerårene ble en kamp på tre fronter. Minst problematisk var faktisk fronten overfor det madagassiske hedenskap. Mer innviklet og slitsom var den front som etterhvert oppstod overfor de madagassiske regjeringsmyndig-

heter. Da omsider et norsk-svensk konsulat ble opprettet på øya 1876, etter at både misjonærene der ute, biskop Schreuder i Syd-Afrika, hovedstyret i Stavanger, misjonsseilskipets styre i Bergen, indredepartementet i Kristiania og endelig regjeringen i Stockholm hadde hatt saken gående mellom seg, var vanskene etter hvert blitt løst på stedet ved misjonærenes konduite og regjeringens hensynfulle og stadig vennligere innstilling. Mest beklagelig var den front som dessverre oppstod overfor London Missionary Society (LMS) og dets misjonærer. Den faktiske foranledning var delingen av misjonsfeltet, men bak lå nok også konfesjonelle motsetninger. Meget stoff fra denne begynnertid står det forresten igjen å samle og bearbeide.

Ellers må det sies at de historiske fremstillinger hittil i rikt monn har tatt hensyn til misjonærenes innsats: en John Enghs solide virke som førstemann, dr. Borchgrevinks edle innsats, Lars Dahles mektige aktivitet på nær sagt alle områder, Nilsen-Lunds epokegjørende oppdagerferder i syd, en Røstviks og en Aas's seige slit på vestkysten, og de mange andre som etter hvert formet en kjede av stasjoner utover landet.

Men de samme fremstillinger har ikke fullt ut gjort rett og skjel for det madagassiske innslag i historien. Alt tidlig kom nemlig landets egne sønner til å spille en til dels betydelig rolle. Når f. eks. året 1882 ble et merkeår med fordoblet antall kirkesøkende og tredoblet antall skolebarn, så er sentralpersonen i disse begivenheter Rasolomóna, elev av presteskolens første kull, utnevnt av regjeringen til skoleinspektør. Han skrev inn 20 000 barn til skolene på få måneder. En Rajaonas innsats på Antsirabé som menighetsprest i 50 år har hatt sin meget store betydning. Salmedikterflokkene omkring Nilsen-Lund med Rajohanésa og Randriamampihántona som de toneangivende har gitt kirken en dyrebar salmeskatt. Mer kjent er Rajaobélonas innsats som forkynner, prestelærer og salmedikter. Mest kjent er vel Hans Rabeónys innsats som hovedstadsprest og kirkeleder. Man får kanskje et enda bedre inntrykk av de innfødtes innsats opp gjennom årene når man betenker at presteskolen i alt har utdannet hele 500 innfødte prester, og at det for tiden er ca. 150 i aksjon, hver med sitt eget prestegjeld. Disse sammen med et lignende antall lærere og tusener av lege menighets-

arbeidere er det som har hovedbyrden i det daglige pulserende arbeid.

Arbeidet har foregått under meget skiftende politiske forhold. Disse har vært så avgjørende at det politiske skjebnear 1895 også danner skille i Madagaskars kirkehistorie. Før dette året var det den madagassiske æra. Det var på en måte en enkel tid, atmosfæren var et selvstendig rikes atmosfære, og misjonærens autoritet berodde på hans åndelige innsats. Den franske æra innførte kolonistyreets atmosfære. I overgangen fikk en forfølgelsestid nr. 2, denne gang satt i verk av katolikkene. Men da denne ebbet ut, brøt den første store vekkelse ut, den kjente Soatanána-vekkelsen. Disse betsileobønder øvde en mektig og innflytelsesrik gjerning utover hele øya. Av de tre store vekkelser man i årenes løp har hatt, alle ved madagassiske redskaper, viser denne første mest av det madagassiske særpreg. En jevnføring med f. eks. Harris-bevegelsen i Vest-Afrika og massebevegelsene i India, vil avsløre betydelige forskjeller. Den første vekkelsestid falt sammen i tid med nye fremskritt av organisatorisk art. Jeg sikter til alt som i 1902 førte til dannelsen av synoden, som igjen ble oppløst året etter, da den hvilte på sviktende økonomisk grunnlag. Deretter fulgte tørre og lange år med oppbygging av en sunn økonomisk selvhjelp, katastrofal motgang i skolelovgivningen, oppløsning av samfunnsforholdene under og etter verdenskrig I. Først i 1927 kunne høylandet etableres som den første selvstyrte lutherske kirkeavdeling på Madagaskar, idet kirkekonferansen ble konstituert med $\frac{2}{3}$ stemmeflertall av madagassere. Også denne organisatoriske nyskapingstid ble ledsaget av en rik vekkelsestid, avløst av en forholdsvis rolig periode i 30-årene med stille vekst fra kyst til kyst. Det gir en egen rytme i den lutherske kirkes historie på Madagaskar å betenke at årene under verdenskrig II igjen kan kjennetegnes med: *vekkelse* og *organisatorisk* nyskapelse. Vekkelser har denne gang gått over østkysten, hvor den med sine sunne kristelige drag har skapt en mektig fremgang. Organisatorisk satte høylandet kronen på verket i økonomisk henseende, og i 1943 ble Vest-Madagaskar organisert som selvstendig kirkeavdeling, året etter var det Øst-Madagaskars tur til å gjøre det samme. Man gikk over fra misjonsstyre til kirkelig selvstyre.

Nu etter krigen består altså det norske felt av 3 selvstyrte kirkeavdelinger med ca. 140 000 menighetslemmer. Dette tall gjør den ikke bare til Madagaskars største protestantiske kirkesamfunn, men til en av de førende lutherske misjonskirker i verden.

Forholdet til de andre misjonsselskaper har vært utmerket når unntas den første brytningstid. LMS har konsentrert sine krefter om hovedstaden, men her er de også ubetinget den sterkeste kirkegruppe, katolikkene medregnet. I 1895 fant LMS det klokt å overgi halvdelen av sitt arbeid til Mission Protestante Française (MPF). Imidlertid har LMS faktisk øvd stor innflytelse over hele landet. Hovedstadens driftige befolkning har etter hvert utvandret til hver krok av øya. Mange tok sin kristendom med seg og ble dermed en betydelig faktor av forberedende art for et senere solid misjonsarbeid. Denne spredning av hovedstadens — og for den saks skyld også høylandets — kristne, er et viktig fenomen til forståelsen av de store resultater som er oppnådd, og fremhever på ny de innfødtes innsats. Engelske kvekere og anglikanere har også sine misjonsfelter på øya. Kjent er jo også hvordan to lutherske kirkesamfunn fra Amerika har besatt resten av øya syd for det norske felt. Den vennskapelige oppdeling av øya som protestantene etter hvert var kommet til, ble som kjent knesatt offisielt av den intermisjonære konferanse i 1913. Senere har anglikanerne trukket seg tilbake. Men de øvrige protestantiske misjoner har fortsatt og utdypet samarbeidet særlig gjennom den intermisjonære komité. Etter som den sydlige halvdel av øya stort sett er luthersk og den nordlige halvdel tilsvarende er reformert, har man en avtale om at nattverdberettigede menighetslemmer som flytter fra den ene halvdel til den annen skal kunne opptas som menighetslemmer mot fremvisning av nattverdattest utstedt av hjemstedets innfødte prest.

Katolikkene som arbeider over hele øya, har en meget skarp og aggressiv innstilling overfor protestantene.

Før vi slutter disse historiske bemerkninger, vil vi slå fast at Madagaskars kirkehistorie er et rikt og interessant felt med mange faser som enda ikke er utforsket og historisk klarlagt.

III.

Atter står vi ved et tideverv. Den politiske bakgrunn er påny også blitt forgrunn. I den franske æra har kolonimakten gjort en stor materiell innsats til beste for hele øya. Sammenlignet med andre koloniland har franskmennene mange fine resultater å vise tilbake til på Madagaskar. Det madagassiske folk har tross alt i fred og ro kunnet fortsette sitt eget liv. De er ikke som f. eks. i Syd-Afrika trengt tilbake til bestemte landområder, noen «colour bar» fins ikke. I ruteflyet sitter hvite og brune side om side bare de kan betale for seg. Men kolonistyre er kolonistyre og skaper en masse mindreverdighetskomplekser. Det madagassiske folkelyne har føyet til en asiatisk betont sfinxaktig underdanighet. Man merker det alt også i misjonsarbeidet. Misjonærens autoritet har i denne franske koloniæra ikke bare hvilt på hans åndelige innsats, men også på den hvite manns herskerautoritet.

På sett og vis er den rene franske koloniæra nu slutt. Selvstendighetsbevegelsen har slått ut i lys lue. I 1945 proklamerte Frankrike at Madagaskar skulle ha 4 representanter i den nasjonalforsamling som skulle utarbeide det franske verdensrikets nye konstitusjon. Av disse skulle 2 være franskmenn og 2 madagassere. De to siste, som begge er leger, hører tilfeldigvis til den lutherske kirke, noe som selvsagt intet har med deres politiske innstilling å gjøre. Det er en kjensgjerning at de tre lutherske misjoner har holdt sin stiren for enhver art av politisk propaganda. De misjoner som har blandet seg opp i politikken, er tvertimot de franske, både katolikker og protestanter. Lederen for MPF aksepterte Vichy-regjeringens utnevnelse av ham som overhode for alle protestantiske misjoner på øya. (Dette var uten innflytelse på norsk misjon, som hele tiden holdt seg til sin egen tilsynsmann.) Katolikkene kjempet for sine egne kandidater under valgene uten større hell. At franske misjonærer tar del i det politiske liv, er jo for så vidt ikke så underlig, de føler ansvar for sin koloni.

De friheter som verdenskrig II har kjempet for, var selvsagt kjent av den avislesende del på øya, hvilket er en ganske stor prosent. Mange av dem har også radio. I byene ble nyhetene spredd gjennom høytalere på torgene. Under krigen var 3 stasjoner i virksom-

het med nyheter på madagassisk: Vichy radio, en fri fransk sender på det afrikanske fastland, og Madagaskars egen radiostasjon. Da de britiske tropper på vegne av de allierte i 1942 okkuperte øya, mente en stor del av befolkningen at brittenes ville bli øyas nye herrer. Da dette ikke slo til, ble de forvirret. Og den uro som dermed oppstod, tillikemed en streng rasjonering av klær og av ris, folkets daglige brød, førte til at selvstendighetsbevegelsen fikk godt tak under overflaten. En av de valgte representanter til nasjonalforsamlingen, *dr. Ravohangy*, trådte åpent fram som bevegelsens leder. Han har hele tiden siden vist en kompromissløs holdning. Hvorvidt han er inspirert av sin kollega og «fetter» på Java, skal være usagt. Franskmannen de Coppet, som var øyas utmerkede generalguvernør ved krigens utbrudd, men som senere ble avsatt, opplevde nylig den triumf å komme tilbake. Han er meget avholdt av madagasserne. Ikke desto mindre nyttet hovedstadens innbyggere høvet til for første gang å foreta politiske demonstrasjoner med blodige tumulter ved hans tilbakekomst. Mindreverdighetskompleksene er ikke lenger sfinxaktig underdanige, det vi ser nu er utbrudd av såret stolthet og tilbaketrengt hat.

Frankrikes nye kolonipolitikk ble staket opp allerede før krigen var slutt, og finnes i den beretning som den kjente Brazzaville-konferansen 1944 resulterte i.³) Den franske tankegang bygger på at koloniene er deler av selve Frankrike, og at innbyggerne, enten de er hvite, gule, brune eller sorte, skal gjøres til franske borgere med alle en franskmanns rettigheter. Herav følger at fransk skal være det eneste offisielle språk. Brazzaville-konferansen avviste enhver tanke om selvstyrte og selvstendige land.⁴) Denne linje er allerede blitt modifisert. Syria har løsrevet seg, i Indo-China kjemper man med svære vanskeligheter, og på Madagaskar er som nevnt spetakkelet alt begynt.

Imidlertid har vi fått «The charter of the United Nations» utarbeidet i San Francisco. For første gang i verdenshistorien har man vedtatt statutter for territorier med ikke selvstyrte folk. Det heter her at målet for dem som nu styrer koloniene skal være — og vi tillater oss å sitere ordrett dette viktige avsnitt: «to ensure, with due respect for the culture of the peoples concerned, their political, economic, social, and educational advancement, their just

treatment, and their protection against abuses; to develop self-government, to take due account of the political aspirations of the peoples, and to assist them in the progressive development of their free political institutions, according to the particular circumstances of each territory and its peoples and their varying stages of advancement». 5) Disse bestemmelser har Frankrike så vel som de andre kolonimakter undertegnet. Diskusjonen i San Francisco kom inn på forskjellen mellom uttrykkene «independence» og «self-government». Man enedes om at uttrykket «self-government» innbefattet retten for et folk til å velge «independence» i form av fritt selvstyre, men gjerne som en del av en større samling av likestilte stater. 6) Under innflytelse av San Francisco og livets hårde tale har altså Brazzaville måttet endres. Teksten for Frankrikes nye konstitusjon er enda ikke tilgjengelig. Men en meget pålitelig kilde nevner at den franske konstitusjon oppretter en rådgivende forsamling, hvor halvparten av deltagerne skal komme fra oversjøiske departementer, territorier og tilsluttede stater. Denne forsamling skal representere bindeleddet mellom alle deler av det franske verdensrike. 7)

Det er sikkert nok at Madagaskars politiske framtid er broket, og uroen vil vel stige fra år til år, inntil et klimaks er nådd. At alle hvite er enige om at landet ikke er modent for selvstyre, har i denne forbindelse så lite å si. Et selvstyre på det nuværende stadium ville sannsynligvis føre til at den mer siviliserte høylandsbefolkning vil undertrykke eller utsuge lavlandsbefolkningen. Men når har et folk som kjempet for friheten av alle andre blitt anerkjent som moden for den?

Man gjør rettst i å regne med at de «gode gamle dager» med fredelige og enkle arbeidsforhold for alltid er forbi på Madagaskar.

IV.

Hvor står det norske misjonsarbeid i denne etterkrigstidens nye situasjon?

Det må først være klart at hele atmosfæren omkring arbeidet holder på å skifte karakter. Den politiske uro vil skape stadig voldsommere reaksjoner i folkelegemet overfor den hvite mann. Og disse reaksjoner vil bli hverken afrikanske eller asiatiske, de vil bli

madagassiske. Herskermentaliteten som var uløselig knyttet også til misjonsarbeidet i øyas franske koloniæra, må man bevisst fri seg fra. Forholdet mellom misjonær og innfødt må etter hvert komme derhen at man i alle forhold kun bygger på åndelig og kirkelig autoritet. Det er vanskelig slik å frigjøre seg helt fra noe som så å si ligger i den luft man daglig innånder, og det kan ta tid, men det må til. Dette er selvsagt noe som enhver misjonær er oppmerksom på og streber mot. Men brytningstider gjør det hele mer akutt.

Med modig og ydmyk innstilling, med vilje til å visne glad, må forenes positive og konstruktive planer for framtiden. Først et aldri hvilende evangelisk korstog til øyas hedninger som nok enda utgjør $\frac{2}{3}$ av en befolkning på 4,5 millioner. Her er fremdeles nybrottsfelt i alle retninger med alle stadier av primitivt liv. *Å forkynne evangeliet for hedninger er fremdeles misjonens hovedoppgave på Madagaskar.*

En så stor og omfattende kirke som den vi nu har der ute, trenger ikke bare forkynnere og lærere. Den trenger også ledere rent administrativt. Hertil trenges spesialutdannelse, bedre skoler enn vi nu har og til dels nye. Men disse innfødte ledere trenger ikke bare bedre skoleutdannelse, de trenger praktisk oppøving i de forskjellige administrative poster kirken har. De trenger å se enda mer konkret at de virkelig oppdras til selvstendighet. Det tør sies at de madagassiske kristne virkelig føler at kirken er deres. Det er bakgrunnen for så meget av framgangen. Men misjonen må i dag ta sikte på at den skal bli deres helt til topps. Og dette skal forberedes og gjøres før madagasserne selv gjør krav på det.

I det foregående er flere ganger nevnt forskjellige forskeroppgaver som venter på sin løsning. Det ser ut som vi har menn til å løse flere av disse oppgaver. Disse menn kan samtidig komme til å ta sin store del nettopp i utdannelsen av madagassiske ledere.

Videre er det innlysende at den nuværende situasjon krever ikke bare de trykksaker som er nødvendig for kirkens daglige liv. Nettopp nu er det en av de største oppgaver å nå ikke bare kristenfolket, men hele det madagassiske folk gjennom aviser, blader og alle slags bøker. Der er et skrikende behov for godt lesestoff. Denne store oppgave er allerede møtt med et felles initiativ av de tre lutherske misjoner som arbeider på øya. Man har besluttet å opprette et stort

forlag som skal ta sikte på hele øyas befolkning og med sete i hovedstaden.

Kanskje mest presserende i den nuværende overgangstid er spørsmålet om en ytre organisatorisk sammenslutning helt til topps, ikke bare av de tre «norske» selvstyrte kirkeavdelinger, men også av de to «amerikanske» felter, som enda er under misjonsstyre. Det er ingen grunn til at de nuværende lutherske kirkeavdelinger som i gavnet alt er *én* kirke med felles lover, felles liturgi, felles salmebok, felles menighetsordning og felles rådgivende misjonærkomité, ikke også rent formelt skulle ordne seg som *ett* kirkelegeme. Og brytningstiden vi nu gjennomlever krever at man hurtigst mulig når fram til kirkens endelige organisasjonsform. Ingen krisetid skal finne oss uforberedt. Også på dette felt er det tatt initiativ både ute og hjemme som lover en snarlig løsning. At man forlengst føler seg som ett, turde være klart derved at «Den lutherske kirke på Madagaskar» alt i en årrekke har vært medlem av det lutherske verdenskonvent.

Vi er så heldige i alt å kunne bygge på det vi har. Det økonomiske system bestod således prøven med glans under siste krig. Og kirkekonferansen er en ypperlig skolegang for de vordende ledere. Men den er bare et ledd i helheten. Det det nu gjelder er å sette *hele* huset i tipp-topp stand fra kjeller til tak og med alle funksjoner i skjønneste orden i en organisk rytme, slik at *om* mor og far i hast skulle måtte forlate huset, så går alt likevel sin jevne, gode gang.

Først og sist: «Dersom *Herren* ikke bygger huset, arbeider de forgjeves som bygger på det.» (Salme 127, 1a).

Og alt der ute tar sikte på en eneste ting: å skape et *redskap* for å fremme *Gudsriket!*

NOTER

1) Eneste unntagelse her er min korte oversikt: «The Lutheran Church of Madagascar» i Tambaram-seriens bind II «The growing Church». —

2) J. Merle Davis, *New Buildings on Old Foundations*, 1945, s. 149 ff. —

3) Conférence Africaine Française, Brazzaville 1944, Ministère des Colonies,

Paris, 1945. — 4) «la constitution éventuelle même lointaine, de self-governments dans les colonies est à écarter», op. cit. s. 32. — 5) Charter of the United Nations, XI Declaration regarding non-self-governing territories, article 73, punkt a og b, se også punkt e. — 6) Etter Davis, Campbell, Wrong, «Africa Advancing», 1945, s. 81. — 7) World Report, Washington, vol. I no. 25, 1946.